

Ἀρχ. Γαβρ. Ὅχι, δὲν ἔχει. Γιατί;

Δροσ. Τίποτα, μὴ συγχωρεῖς. Κάποιος μοῦ εἶπε πῶς ἀφτοῦ εἶναι ὁ Παράδεισος. Μὰ πρέπει νὰ μὲ γέλασε (Φέβγει γλήγορα γλήγορα).

Ἀρχ. Γαβρ. Ποῖος τάχα νῦναι πάλι ἀφτός ὁ σπανός; πού μὰς κοπιάζει;

Βικέλιος. Ταπεινότητος (τοῦ δίνει τὴ χάριτα του).

Ἀρχ. Γαβρ. (διαβάζει). «Δημητράκιος Νικέλ-αρος πρόεδρος». Ὁ σημαντικὸ πρόσωπο! Πρόεδρος σου λείει ἄλλος. Καὶ τί πρόεδρος παρακαλῶ;

Βικέλ. Γενικός πρόεδρος Ἄν ἔχετε κανένα Σωματεῖο κι' ἐδῶ, ἄς ποῦμε καμιὰ Ἑθνικὴ Ἑταιρεία, εἴμαι ἑτοιμὸς νὰ προεδρεύω. Ἐχῶ μαλιστα καὶ τὸ Γραμματεῖα πρόχειρο πού δὲ θ' ἀργήσῃ νὰ φανεῖ... Τέτοιον ἄξιον ἀνθρώπου δὲν τοῦ κάνει ὁ κόσμος, ὅπως μήτ' ἐμένα.

Ἀρχ. Γαβρ. Μὴ μιλεῖς τόσο, ἀκόμα δὲν ἔγινες κι' ἰδῶ Πρόεδρος. Πές μου. Εἶσαι Ἰσπανός, ὑποθέτω;

Βικέλ. Ὅχι, Ἑλλήν.

Ἀρχ. Γαβρ. Τότες γιατί εἶσαι ξουρισμένος;

Βικέλ. Εἶναι ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ λόγια τοῦ Δροσίνου.

Ἀρχ. Γαβρ. Καὶ πού καθόσονται;

Βικέλ. (Τὸ λείει νόστιμα, ὅπως συνείθιζε πάντα). Ἐγώ, κύριέ μου, μὴ ρωτᾶτε, εἶχα ἕναν πόδα στὰς Ἀθήνας καὶ τὸν ἄλλον στὸ Παρίσι.

Ἀρχ. Γαβρ. Στάσου, στάσου! Ἐσὺ λοιπὸν θὰ εἶσαι πού εἶχαμε παρὰ πονα πικρὰ ἀπὸ τοὺς Σικελιώτες. Εἶσαι σημαδεμένη ψυχὴ. Δὲ μπορεῖς νὰ μπεῖς ἂν δὲ δῶ τὸ διαβατήρι σου. Ἐχεις;

Βικέλ. Μάλιστα Ἐγὼ πάντα ὅλα τάχω τάχτικα. Ὅριστε

Ἀρχ. Γαβρ. (διαβάζει) «Ὁ κομιστὴς τῶν γραμμάτων τῶνδε, τοῦ πικλὴν Δημητράκιος Νικέλ-αρος, «τὸ ἐπάγγελμα πτωχὸς τὸ πνεύματι κ.τ.λ.» Ἄν ἀφτοῦ εἶναι τὸ ἐπάγγελμα σου, ἔχεις δικαιώματα. Κόπιασε μέσα.

Βικέλ. Ἐφχαριστῶ. Μὲ συγχωρεῖτε ὅμως μιὰ στιγμή. Θέλω νὰ πᾶω κι' ἀντίκρυ πρῶτα... ν' ἀφίσω μιὰ χάρτα.

Ἀρχ. Γαβρ. Ἀντίκρυ; πού ἀντίκρυ;

Βικέλ. Στοῦ κ. Βελλζεβούλ. Βλέπετε, πλειοψηφεῖ.. δὲ θέλω νὰν τὰ χαλάσω μαζί του.

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

ΣΤὴν Ἀμμουδιά

Στὴν ἀμμουδιά πού ἀπλώνονται σὰ λίνα βελουδένια τὰ κόμματα κ' οἱ στέλεις τοὺς λάμπουνε σὰν ἑσάτες, πού ἡ χίμαιρα μὲ τὸ κρυφὸ βιολλὶ κοιμάει τὴν ἔνοια, κοιμοῦνται ὑπνο γαλήνιον οἱ ἀποσταμένοι ἀργάτες. Τὸνεῖρο μίς' στὸν ὕπνο τοὺς σὰν ἄστρο ἀργοχαράζει — ὦ ἡ ψυχὴ λιμάνι τῆς σὰ βρίσκει τέτοια κλίνη — κι' ὁ ἥσκιος μου ὁ βέβηλος σὰν ἀπερνᾶω ταράζει θαρρῶ τὴν ἄγρια τοῦ ὕπνου τοὺς δάπαλη γαλήνη.

Παίριαις

ΡΟΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

ΕΝΑΣ ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΑΓΓΕΛΕΘΗΚΕ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ

«Διαβάζω, Κύριε, τὸ βιβλίο, ἀλλὰ δὲν τὸ καταλαβαίνω» τὰ λείει πολὺ ἑλληνικά».

Ἕνας μαθητής.

«Οἱ διδάσκαλοι πάντων τῶν ἐπαρχιῶν....»

Ἕνας γυμνασιάρχης.

Συνήθεια ἐπικράτησε, Κύριοι, νὰρχίζουν τοὺς λόγους τῶν οἱ ρήτορες μὲ ρητὰ. Τὰ ρητὰ μου ἐγὼ δὲν τὰ πῆρα οὔτε ἀπὸ τὸν Ἰσοκράτη οὔτε ἀπὸ τὸ Θουκυδίδη, καὶ ὅμως, μῶλο τὸ σεβασμὸ πού ἔχω στοὺς μεγάλους μας προγόνους, νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ φρονῶ, πῶς ἀπὸ καὶ πού τὰ πῆρα τὰ δικὰ μου τὰ ρητὰ, ἔχουν μεγαλύτερη πρακτικὴ ἀξία γιὰ τὴν παρούσα περίστασι.

Τὸ πρῶτο τὸ πῆρα ἀπὸ τὸ στόμα ἐνὸς μαθητοῦ τῆς Ἀθῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ὁ μαθητὴς αὐτός, μιὰ μέρα πού δὲν ἤξερε μάθημα, ἀπολογούμενος γιὰ τὴν ἀμελετησιά του, μοῦ εἶπε αὐτὸν τὸ λόγο μὲ πολλὴ ντροπὴ καὶ ταπεινὴ, χωρὶς νὰ φανταστῇ πῶς ἐκείνην τὴ στιγμὴ δὲν ἦταν κατηγορούμενος παρὰ κατήγορος, καὶ ὅτι ἀπήγγελε ἀπὸ μέρος ὅλου τοῦ μαθητικοῦ κόσμου τὴν καταδίκη τοῦ συστήματός μας.

Τὸ δεύτερο ρητὸ εἶναι περιττὸ νὰ σᾶς πῶ ἀπὸ πού τὸ πῆρα. Τὸ ἔχετε ἀκούσει ὅλοι σας σ' αὐτὸ δὲ τὸ Συνέδριο ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ προλαλήσαντος διακεκριμένου Ἑλληνιστοῦ καὶ συγγραφέως πολλῶν διδακτικῶν βιβλίων, βιβλίων βέβαια ἀπὸ κείνα πού «τὰ

διαβάζει ἀλλὰ δὲν τὰ καταλαβαίνει τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί, γιατί τὰ λείει «πολὺ ἑλληνικά».

Μὲ τὰ δύο αὐτὰ ρητὰ, πού βαστοῦν ἀπ' τὴς δύο ἀντίθετες ἁπλές τῆς εκπαιδευτικῆς κλίμακος, ἀπὸ ἕνα μικρὸ μαθητὴ κι' ἀπὸ ἕνα μεγάλο καὶ τρανὸ γυμνασιάρχην, μὲ τὰ δύο αὐτὰ ρητὰ θέλω νὰ σᾶς πῶ, ἀξιότιμοι Κύριοι, πῶς ἀνάμεσα στὰ πολλὰ καὶ ὠφέλιμα πράγματα πού ἐσυζητήσατε καὶ ἀποφασίσαιτε, ξεχάσατε καὶ. Ξεχάσατε πού τὸ βιβλίο, ἐξὸν ἀπ' τὴν καταλλήλη ὕλη καὶ τὴν ἐξωτερικὴ ὁμορφιά, χρειάζεται καὶ καταλλήλη γλῶσσα.

Μὲ τὸ βιβλίο, πρῶτο, θέλουμε νὰ μάθῃ τὸ παιδί νέα πράγματα: ἀμεσο συμπέρασμα μοῦ φαίνεται πῶς τὸ βιβλίο πρέπει νὰ εἶναι γραμμένον σὲ γλῶσσα πού νὰ τὴν καταλαβαίνει τὸ παιδί ὅσο γίνεται καλύτερα. Κι' ἀκόμη αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ ταπεινὴ, ἡ πιὸ ὕλη-κὴ ὅψη τοῦ ζητήματος. Μὲ τὸ βιβλίο ζητοῦμε κι' ἄλλο πρᾶγμα ὑψηλότερο, γενικώτερο, πνευματικώτερο. Ζητοῦμε νὰ κατακτήσουμε τὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ τὴ διαπλάσουμε, ζητοῦμε νὰ κεντήσουμε τὴν ὁραξί τοῦ παιδιοῦ πρὸς τὴ μάθησι, ζητοῦμε ν' ἀνάψουμε μέσα του μιὰ φλόγα πρὸς κάθε πρᾶγμα καλὸ κι' ὠραῖο, μιὰ φλόγα πού ἡ ζέστη τῆς νὰ τὸ θερμαίνει ὅλες τὶς ἡμέρες τῆς ζωῆς του. Ζητοῦμε νὰ τὸ ὑπνωτίσουμε καὶ νὰ τοῦ υποβάλουμε τὴν ἀγάπην γιὰ τὴν πατρίδα του, τὸ θαυμασμὸ καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν γιὰ τὴν ἱστορίαν τῆς, τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν πεποίθησιν γιὰ τὸ μέλλον τῆς.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνουν ὅλ' αὐτὰ, πρέπει τὸ βιβλίο νὰ μιλᾷ στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ. Πολὺ σωστὰ παρατηρήσατε πῶς ἔχει μεγάλη ἐπίδρασις ἡ μορφή τοῦ βιβλίου ἡ ἐξωτερικὴ. Βέβαια! Ἐγὼ ὁ ἴδιος, πού ξέρω νὰ ξεχωρίσω τὴν πνευματικὴν ἀξίαν ἐνὸς βιβλίου ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ ὁμορφιά, καὶ ὅμως πολλές φορές δὲν κατορθώνω νὰ διαβάσω ἕνα βιβλίο, γιατί εἶναι κακὰ τυπωμένο. Πόσο μάλλον τὸ παιδί, πού δὲν ἔχει τὴ δύναμιν νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ ξεχώρισμα. Μὰ γιατί, ἀγαπητοί μου Κύριοι, κοντὰ σ' αὐτὴν τὴν παρατήρησιν δὲν ἐκάματε καὶ τούτῃ τὴν ἄλλην, ἂν καὶ συγγενεῖς τόσο πολὺ: πῶς πρέπει καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ βιβλίου, ὅμοια μὲ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ μορφῆς, νὰ ἔχῃ τὴν ιδιότητά νὰ μὴν κρυώνει τὴν καρδίαν τοῦ παιδιοῦ, νὰ μὴ γεννᾷ μέσα τῆς τὴν ἀντιπάθειαν;

Καὶ ποῖά εἰν' ἡ γλῶσσα ἐκείνη πού θὰ μπῇ στὴν καρδίαν τοῦ παιδιοῦ καὶ θὰ κερδίσῃ τὴ συμπάθειάν του; Ποῖά εἰν' ἡ γλῶσσα πού θὰ σφιχτοδέσῃ μιὰ ψυχὴ κι' ἕνα βιβλίο μὲ τὰ μεταξένια νήματα τῆς ἀγάπης, καὶ θὰ τὰ κάμῃ σὰ δυὸ συντρόφους ἀχώριστους. Ποῖα

ἀσημένιο τὰ σημάδια· κι' ἀρχίζοντας ἀπὸ δεξιά τὰ-δειχνε γύρω σ' ὅλους. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους λοιπὸν κανένας δὲν τὰ γνώρισε· μὰ κάποιος Μεγακλῆς, πού γιὰ τὰ γερατιά του ἦταν στὴν ἀκρὴν τοῦ τραπέζιου, καθὼς τὰ εἶδε καὶ τὰ γνώρισε, παραπολὺ δυνατὰ φώναξε:

—Τί εἰν' αὐτὰ πού βλέπω; τί μοῦ γίνηκες κοριτσάκι μου; τάχατις κ' ἐσὺ ζῆς; ἢ τὰ πῆρε αὐτὰ κανένας βοσκὸς εὐρόντας τα κατὰ τύχην; Παρακαλῶ σε, Διονυσιοφάνη, πές μου: ἀπὸ ποῦθ' ἔχεις τὰ σημάδια; Μὴ ζηλέψῃς νὰ βρῶ κι' ἐγὼ τὴν κόρη μου ὕστερ' ἀπὸ τὸ Δάφνη.

Κι' ἀφοῦ ζήτησεν ὁ Διονυσιοφάνης νὰ εἰπεῖ κείνος πρῶτα πῶς τὸ παράρριξε τὸ παιδί του, ὁ Μεγακλῆς χωρὶς νὰ κατεβάσῃ καθόλου τὴ φωνή του, εἶπε:

—Εἶχα λίγο βιὸς προητέρως, γιατί ὅσα εἶχα τὰ ξόδεψα φτιάνοντας θεάτρα κι' ἀρματόνοντας κά-τερρα. Ὅταν γίνονταν αὐτὰ, ἔκαμα ἕνα κορίστι· μὴ θέλοντας νὰ τὸ ἀναθρέψω φτωχικά, ἀφοῦ τὸ στόλισα μ' αὐτὰ τὰ σημάδια, τὸ πέταξα, ξέροντας, ὅτι πολλοὶ ἀποθυμοῦν νὰ γίνουν καὶ μὲ τέτιον τρόπο πατέρες.

Καὶ κοίτουσαν στὸ σπήλιον τῶ νυφῶνε, μπιστεμένο «στὶς θεές· μὰ ἐμένα μὲ πλεμύριζαν κάθε μέρα τὰ πλούτια, χωρὶς νὰχω κληρονόμο· γιατί δὲν εἶχα πικρὴν τύχην μήτε κοριτσίον νὰ γίνω πατέρας, μόνε, σὰ νὰ μὲ περιγελοῦσαν οἱ θεοί, μούστελναν τὴ νύχτα δεινὰ, πού μοῦ φανέρωναν ὅτι πατέρα θὰ μὲ κάμει ἕνα κοπάδι.

ΚΣΤ'. Φώναξε ὁ Διονυσιοφάνης δυνατότερ' ἀπὸ τὸ Μεγακλῆ, κι' ἀφοῦ πετάχτηκε ἀπάνου, φέρνει μέσα τὴ Χλόην, πολὺ ὁμορφα στολισμένη, καὶ λείει:

—Τοῦτο τὸ παιδί παραπέταξες· αὐτὴ τὴν παρθέναν μιὰ προβατίναν μὲ τὴν ἔνοια τῶ θεῶνε σου τὴν ἀναθρέψε, ὅπως μιὰ γίδα τὸ Δάφνη μου. Πάρε τὰ σημάδια καὶ τὴ θυγατέρα σου· μὰ παίρνοντάς τηνε δόσε τὴν στὸ Δάφνη γυναῖκα· καὶ τοὺς δυὸ τοὺς πετάξαμε· καὶ τοὺς δυὸ τοὺς βρήκαμε· γιὰ τοὺς δυὸ νοιάστηκαν ὁ Πάνας κ' οἱ Νύφες κι' ὁ Ἐρωτας.

Παραδέχονταν τὰ λόγι' αὐτὰ ὁ Μεγακλῆς καὶ τὴ γυναῖκα του τὴ Ρόδη ἔστειλε καὶ φώναξε, καὶ τὴ Χλόην στὴν ἀγκαλιά του κρατοῦσε· καὶ κοιμήθηκαν μένοντάς αὐτοῦ. Γιατί ὁ Δάφνης ὀρκίζονταν, πῶς δὲ θ' ἀφῆσει σὲ κανέναν τὴ Χλόην, μήτε στὸν ἴδιον τὸν

πατέρα του. Κι' ὅταν ξημέρωσε συφώνησαν καὶ γύρισαν πάλι στὴν ἐξοχή. Γιατί τὸ ζήτησαν αὐτὸ ὁ Δάφνης κ' ἡ Χλόη, μὴν ὑποφέροντας στὴν πολιτεία νὰ ζοῦν. Μὰ ἀποφασίζαν καὶ κείνοι νὰ κάμουν ποιμενικοὺς τοὺς γάμους τοὺς. Ἀφοῦ λοιπὸν πῆγαν στοῦ Λάμωνα, καὶ τὸ Δρύαντα ἔφεραν μπρὸς στὸ Μεγακλῆ καὶ τὴ Νάπη στὴ Ρόδη τήνε σύστησαν· κ' ἐτοίμαζαν μεγαλόπρεπα ὅσα χρειάζονταν γιὰ τὴ γιορτή.

ΚΖ'. Ἐταξε λοιπὸν τὴ Χλόην στὶς Νύφες ὁ πατέρας καὶ μ' ἄλλα πολλὰ μαζί ἔκαμν ἀφιερῶματα τὰ σημάδια καὶ στὸ Δρύαντα ἔδωκεν ὅσα λεπτὰ ἔλειπαν γιὰ νὰ γίνουν δέκα χιλιάδες· ὁ Διονυσιοφάνης, ὄντας καλοκαιριά, ἐκεῖ μπροστὰ στὸ σπήλιον ἔστρωσε χλωρὰ φύλλα κι' ἀφοῦ κάθησε χάμου ὅλους τοὺς χωριάτες, τοὺς ἔβανε πλούσιο τραπέζι. Ἦταν ἐκεῖ ὁ Λάμωνας κ' ἡ Μυρτάλη, ὁ Δρύαντας κ' ἡ Νάπη, τοῦ Δόρκωνα τὸ συγγενολόι, τοῦ Φιλήτα τὰ παιδιὰ, ὁ Χρώμης κ' ἡ Λυκαίνιο· δὲν ἔλειπε μήτε κι' ὁ Λάμπης, πού τότε συχώρεσαν. Ἦταν λοιπὸν σὲ τέτιους ξεφαντοτάδες ὅλα ἀπλά καὶ χωριάτικα· ὁ ἕνας τρα-

θα είν' άλλη, αν δεν είν' εκείνη που μιλεί και με τους άλλους του συντρόφους και με τον πατέρα του, και με τη μάνα του, και με τον ίδιο το δάσκαλο έξω απ' την επίσημη στιγμή του μαθήματος;

«Ακουσα κ' εγώ, και θα ξέρετε καλύτερα από μένα, Κύριοι, ότι και σ' άλλους τόπους συμβαίνει το παιδί να μαθαίνει άλλη γλώσσα απ' τη γλώσσα της μάνας του. Μά σάμπως να κατάλαβα πως δεν είναι άκριβος; αν αυτό που συμβαίνει σ' εμάς. Δηλαδή εκεί η γλώσσα που μαθαίνει το παιδί δεν είναι η γλώσσα της μάνας του, είναι όμως η γλώσσα του δασκάλου. Εκείνη όμως η γλώσσα που ζητούμε εμείς να μάθουν τα παιδιά μας δεν είναι ούτε του δασκάλου γλώσσα. Αν δεν είχατε πειστή ακόμη γι' αυτό, τες το απέδειξε πρό όλίγου ο αξιοτίμος προαχλός, και χωρίς να κατηγορήσω κανέναν, γιατί έδω φταίει το σύστημα και όχι τα άτομα, μπου να σας βεβαιώσω πως ο σεβαστός καθηγητής μίλησε ως αντιπρόσωπος «πάντων των νέπαρχιών» και πατρών των δασκάλων».

«Όσο ξέρω εγώ, ο δάσκαλος, αφού κλείση το βιβλίο, μιλεί με τους μαθητάς την ακόλουθη γλώσσα. «Έλα δώ, παιδιά μου, τι πράγματα είν' αυτά; Τι σου έχω πει να κάμης; Δεν σου έκαμα κι' άλλοτε παρατηρήσεις, ότι δεν πρέπει να περνάς τον καιρό σου με τις ζωγραφίες, γιά να έρχεσαι μελετημένος...» Δεν πιστεύω να είπατε ποτέ στους μαθητάς σας τς έξης. «Έλθε ένταύθα, παί. Τι σοι έχω είπει να ποιήσης; Δεν σοι έποίησάμην και άλλοτε παρατηρήσεις, ότι δεν πρέπει να διέρχης απόν σόν χρόνον με τας ζωγραφίας ίνα έρχησαι μεμελετημένος...» Ξέρω πως υπάρχουν έδω κ' εκεί μερικοί άνθρωποι, ή απολιθώματα ανθρώπων, που προσπαθούν να μιλήσουν αυτήν τη γλώσσα ή έλπίζουν να τη μιλήσουν αργότερα. Τους ανθρώπους αυτούς, που είναι και σπάνιοι, όπως όλα τα αντικείμενα προκατακλυσμιαίας εποχής, δεν τους εξετάζω, γιατί δεν ασχολούμαι με την Παλαιοντολογία. Μιλώ με σας, Κύριοι, τους ζωντανούς, και σας παρακαλώ σάν τίμιοι άνθρωποι να όμολογήσετε, πως αυτήν τη γλώσσα ούτε τη μιλήσατε ποτέ στους μαθητάς σας ούτε θα τη μιλήσετε.

«Αλλά, καθώς ξέρετε, γιά να μάθη το παιδί να μιλή μια γλώσσα, το κυριώτερο είναι ή εφαρμογή, κ' εμείς τη διδάσκουμε μόνο θεωρητικώς. Κάποια, ως την πούμε, εφαρμογή, γίνεται όταν ο δάσκαλος

διδάσκει, και όταν ο μαθητής εξετάζεται, αλλά αυτή γυρίζει μέσα σε ώρισμένο κύκλο ιδεών. Μόλις κλείση το βιβλίο, παύει άμέσως κι' αυτή. Αλλά ή κατανόηση εφαρμογή, όταν μαθαίνετε μια γλώσσα, αρχίζει ίσα ίσα απ' τον κοινό διάλογο, ενώ στη δική μας την περίπτωση αυτός δα ο κοινός διάλογος είναι που μένει αιώνας; έξω απ' την εφαρμογή. Έτσι από παιδιά δεν αποχτούμε ποτέ το αίσθημα αυτής της γλώσσας, γιά τουτό, και όταν γίνουμε γυμνασάρχαι, εξακολουθούμε να κάνουμε λάθη.

Και μή μου πητε πως είναι παραδρομή. Ακουσατε ποτέ κανέναν να πη «όλοι οι έπαρχίες» ή «όλες οι δασκαλίες»; Γιατί εκεί δε γίνεται ποτέ παραδρομή; Γιατί άγρυπνάει το αίσθημα μέσα μας, και μάς δίνει άμέσως μια γερή γροθιά, μόλις κάνουμε το λάθος. Άλλως τε το λάθος του σεβαστού σέναδέλφου δεν έχει δα και τη χάρη της πρωτοτυπίας. Πολλοί άλλοι τον έπρόλαβαν, και είναι συνήθιστατο πράγμα νακούσετε από επίσημο βήμα «αν δεν απέθνησκει, θα προήγαγε την έπιστήμην» και τα τοιαύτα.

Πώς λοιπόν πρέπει να κάνουμε γιά να μάθουν τα παιδιά μας αυτήν την γλώσσα; Έγώ είμαι της γνώμης να τη μάθουν πρώτα οι γυμνασάρχαι. Αυτό πιστεύω να είναι ένα καλό μέσο γιά να τη μάθουν ύστερα και τα παιδιά.

Τώρα, αν εμείς κάνουμε λάθη, φανταστήτε, Κύριοι, τι γίνεται στο σχολείο. Άγκαλά, δεν είναι ανάγκη να το φανταστήτε, γιατί το έχετε καθημερινώς έμπρός σας το γλωσσικό αυτό βασανιστήριο των παιδιών, που λέγεται σχολείο. Γι' αυτό και δε θα χρειαστή να πάρω όρκο, γιά να με πιστέψετε πως τούτα δα τα λίγα παραδείγματα που θα σας φέρω είναι αυθεντικά, γιατί το καθένα απ' αυτά θα σας ξαναφέρει στη μνήμη σας άλλο όμοιο που έχετε ακούσει. Είναι όλίγιστα από κείνα που άπαντούμε κάθε μέρα στην προφορική ή στη γραπτή εξέταση των μαθητών μας.

«Ο μιν άρης έλαφος έχει κέρατα, ή δε θήλη...»
«Η μιν βακτριανή κάμηλος έχει δύο ύδους, ή δε άριανή εν ύδους» αυτός ο ύδους...»
«Η κεφαλή είναι έπιμνηες, έχει δε εις έκαστον πούς...»
«... διά την βασιλόπαις...»
«... ήψευδή μήτηρ την άληθή μήτηρ...»
«Έπειδή δεν ήμπορώμεν...»
«Τα ζω ταύτα αγαπούσι...»
«Το δένδρον έξάγει φύλλα»
«Το πρόβατον παράγει έριον, μαλλιά, γάλα...»
«Η Άφρικη παράγει έλεφαντόδους».

νοντάς τον Πάνα στρατιώτη. Μά αυτά ύστερις τα όνομάτισαν και τακκάμην τότες όμως άμα νύχτωσε, όλοι τους συντρόφευαν ίσα με τη κάμαρά τους, άλλοι παίζοντας το σουραύλι, άλλοι την φλογέρα κι' άλλοι κρατώντας άψηλά μεγάλες λαμπάδες. Κι' όταν έφταναν κοντά στη θύρα, τραγουδούσαν με σκληρή κι' άγρια φωνή, σά να ξεκιζαν τη γής με τσουγγράνα, κι' όχι να τραγουδούσαν του γάμου το τραγούδι.

Κι' ο Δάφνης κ' ή Χλόη, αφού γυμνοί πλάγιασαν, άγκαλιάζονταν και γλυκοφιλούνταν, μείναντες ξάγρυπνοι όλη την νύχτα πιδ πολύ κι' από τις κουκουβάγιες. Και της έκαμε ο Δάφνης κάτι από όσα τον είχε δασκαλέψει ή Λυκαίνιο και τότες ή Χλόη πρωτόμαθεν, ότι όσα στο δάσο γίνονταν, ήταν βοσκών παιγνίδια.

Τ Ε Λ Ο Σ

γουδοῦσεν, όπως τραγουδούν στο θέρο, ο άλλος έλεγε μέτωρα, όπως λέν στους ληνούς; ο Φιλητάς έπαιξε το σουραύλι, ο Λάμπης τη φλογέρα. Ο Δρύαντας κι' ο Λάμωνας χόρεψαν. Η Χλόη κι' ο Δάφνης γλυκοφιλούνταν. Μά και τα γίδια βόσκανε κοντά, σά νάχαν κι' αυτά μέρος στη γιορτή. Αυτό στους πολίτες δεν ήταν και πολύ διασκεδαστικό; μά ο Δάφνης και φώναζε μερικά με τόνομά τους, και φύλλα χλωρά τους έδωκε, και κρατώντάς τα από τα κέρατα τα γλυκοφιλήσε. Κι' όχι τότες μονάχα παρά κι' όσο ζούσαν τον περισσότερο καιρό περνούσαν σά βοσκοί, τους θεούς λατρεύοντας, τις Νύφες και τον Πάνα και τον Έρωτα, κοπάδια παραπολλά προβάτινα και γιδιών αποχτήσαντας, και γλυκύτατη θροφή νομίζοντας τα παρικά και το γάλα. Μά και σι γίδα έβαλαν άρσενικό παιδί τους να βυζάξει, και κοριτσάκι, που δευτερογεννήθηκε, από προβατίνας μαστάρι τώκαμην να πιει. Κ' έβγαλαν άρσενικό Φιλοποίμη και το κορίτσι. Άγγελη κ' έτσι μαζί τους κι' αυτά γέρασαν. Στόλισαν και το σπήλιο και ζωγραφίες κρέμασαν κ' έχτισαν βωμό του βοσκού Έρωτα. μά και στον Πάνα έδωσαν γιά να κάθεται άντς γιά την κουκουναριά ναό, βγα-

«Διά του θούς άποτρίωμεν».

«Αυτός ο ίχθύς έχει μία κύστη πλάτης άπο».

Έρωτ. «Τι έχει αυτή ή κύστη;»

Απόκρ. «Αήρ».

«Βασιλεύς της Δανίας είναι ο πατήρ του ήμετέρου ήμών Βασιλέως».

«Ο Βασιλεύς της Δανίας είναι ο ήμετερος πατήρ του Βασιλέως μας Γεωργίου».

Δε θα έγραφε ποτέ αυτό το παιδί «ο δικός μας πατέρας του Βασιλέως μας», γιατί ή φράση «ο δικός μας πατέρας», που του είναι πολύ γνωστή, θα έμπαινε ίσα μέσ' στην καρδιά του, θα ύπνουσε τη ναρκωμένη του ψυχή, και θα της έλεγε, ότι ο Βασιλεύς της Δανίας δεν είναι δικός μας πατέρας παρά είναι πατέρας του Βασιλέα μας, ενώ ή φράση «ο ήμετερος πατήρ» περνάει ξεπέτσχ, χωρίς να ταραξή τον ύπνο της ψυχής του.

Ναι, Κύριοι, κοιμούνται τα παιδιά μας. Κοιμούνται σάν το μαρμαρωμένο Βασιλόπουλο του παραμυθιού, και ή μάγισσα που θα τα ύπνωση ή είναι ο δάσκαλος εκείνος που θα τους μιλήση τη γλώσσα τους. Φαντάζομαι ένα εκπαιδευτικό συνέδριο από παιδιά, που μία μόνη εύχ ή ένα στόμα θα διετύπωνε: «Διαβαζουμε, Κύριοι, τα βιβλία σας, αλλά δεν τα καταλαβαίνουμε» τα λένε πολύ έλληνικά. «Γράφετε μας βιβλία, που να νοιώθουμε τι μς λέτε. Αν δεν είστε ικανοί να νοιώσετε την παιδική ψυχή, αν δεν έρετε από που αρχίζει ή μόρφωσή μας, άφηστε μας τουλάχιστο στη δυστυχία μας, μή μς πειρανεύετε με συνέδρια, μή μς πικραίνετε περισσότερο με των Δανών ή των Σουηδών τα εκπαιδευτικά συστήματα που μς έθήτετε να τα βρεί» πουμε. Εκείνων των ανθρώπων τα παιδιά είν' εύτυχισμένα, δεν είναι σάν εμάς: εκείνα έχουνε γλώσσας».

Ο ΑΝΗΣΥΧΟΣ

Ο ΧΑΡΟΣ

Ανάμεσα 'ς τα πλούσια παραπετάσματα βρίσκεται το λείψανο του παιδιού, του παιδιού που χτες σκοπούσε τη φαιδρότητα, του παχουλού παιδιού με τα γαλανά μάτια. Του παιδιού του μονάκριβου που ήταν ή χαρά του νονιών του. Του παιδιού που ήταν το καμάρι του σπιτιού. Δεν κλαίω έσένα, καλό μου παιδί, κλαίω τους γονιούς σου, που τους άφαιρσε ο Θάνατος το μόνο στολισμά τους. «Ω χάρη! όταν με το καφερό δρεπάνι σου, έκοψες τη ζωή του παιδιού αυτού, δεν συλλογίστηκες ότι έκοψες μαζί και των γονιών του την εύτυχία και τη χαρά; Όταν με το δρεπάνι σου το μαύρο έκοψες τη ζωή του παιδιού, δεν συλλογίστηκες ότι έκοψες το όροσάτο λούλουδο που με την εύωδιά του και με την όμορφιά του κοσμούσε το σπίτι;

Δεν κύτταξες τα όραία του μάτια; το προσωπάκι του δεν σε συγκίνησε; Δεν άκουσες τα παρακάλια των γονιών του που γονατίζει μπρος στο κρεβάτάκι του σε παρακαλόνταν να μη τους αφαιρέσης το γυιό της, το μονάκριβό τους παιδί;

Γιατί, ω χάρη, σκόρπισες το πένθος και τη δυστυχία εκεί που άλλοτε βασίλευε ή χαρά και ή ευδαιμονία; Γιατί;

Φαίδρος Γαλάζιος.

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο γραφείο του «Νουμά» και στα κισκία ατής Όμονοίας, και του Υπουργείου των Οικονομικών πουλιούνται τάκλούθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ το ένα — κ' ένα φρ. χρ. γιά το Έξωτερικό:

Του ΨΥΧΑΡΗ: «Τόνειρο του Γιαννίρη» και το «Ταξίδι μου». — Του ΠΑΛΛΗ: «Ηλιος και Φεγγάρι». — Του ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ: «Η Μαζώχτρα (διήγημα) και ο Βουρκόλακας (δράμα). — Του ΦΩΤΙΑΔΗ: «Το γλωσσικό ζήτημα και ή εκπαιδευτική μας αναγέννησις». — Του ΦΙΑΝΤΑ «Γραμματική της Ρωμαίικης γλώσσας» και 'Απ τους θρύλους των αίωνων (ποιήματα).

Οι άγοραστές των έπαρχιών πληρώνουν 30 λεπτά ταχυδρομικά γιά κάθε βιβλίο.

Οι άγοραστές του έξωτερικού δεν πληρώνουν ταχυδρομικά.